

Medvěd z Brodské

Ing. František Šulgan – Český svaz ochránců přírody – Česká republika – 2001

ZO ČSOP Radhošť v Rožnově pod Radhoštěm, vedoucí skupiny zabývající se od roku 1994 výskytem velkých šelem v Beskydech a vedoucí projektu „Ochrana velkých šelem v Beskydech“.

V druhé polovině loňského roku jsme obdrželi od Správy CHKO Kysuce informace o medvědovi, který dělá škody na území Slovenska v blízkosti našich hranic. V průběhu několika dní jsme od místních obyvatel obdrželi zprávy, že se medvěd pohybuje na území chráněné krajinné oblasti Beskydy. Od této doby jsme s RNDr. Bartošovou ze Správy CHKO Beskydy vyhodnocovali jeho pohyb, chování a pobytové znaky.

Škody na včelstvech a hospodářských zvířatech jsme vyhodnocovali dle zákona č. 115/2000 Sb., o náhradě škod způsobených vybranými zvláště chráněnými druhy živočichů, mezi které patří i medvěd hnědý. Obecní úřady a majitele včelstev a domestikovaných zvířat jsme upozorňovali na tuto situaci a osobními návštěvami a letáčky je informovali o způsobu života medvěda, jak zvířata zabezpečit apod. V této souvislosti připravila ZO ČSOP č.76/08 Rožnov pod Radhoštěm anketu, jejíž výsledky potvrdily náš předpoklad. Mnoho lidí nemá základní informace o medvědech, o jejich způsobu života a ani zabezpečení domestikovaných zvířat není pravidlem. Proto bude důležité zabývat se v následujících letech právě práci s veřejností.

Medvědovi věnovali velkou pozornost místní obyvatelé, turisté, rekreanti, účastníci táborů pro mládež a samozřejmě sdělovací prostředky. Na tzv. „medvědí mobil“ volali téměř nepřetržitě a číslo telefonu se objevovalo i

v hlavních zpravodajských relacích. V regionálním tisku se zase objevovaly informace, které byly nepravdivé a vyvolávaly mezi lidmi hysterii a strach. Množilo se případů usmrcení hospodářských zvířat a mezi lidmi se šířila nespokojenost a zloba. Z podnětu Správy CHKO Beskydy a po důkladném vyhodnocení a konzultacích s odborníky vydalo Ministerstvo životního prostředí ČR povolení k jeho odchytu. Na

to zareagovaly Hnutí Duha, občanské sdružení Beskydčan a občanské sdružení Bratr medvěd a vyhrožovaly, že na skupinu podají trestné oznámení. Hnutí Duha navíc zaslalo podnět České inspekci životního prostředí k prošetření celé záležitosti. Za těchto podmínek začala výjimečná akce, na jejímž konci měl být medvěd odchycen do předem připravené klece.

Akce trvala tři týdny a bylo do ní zapojeno na čtyři desítky lidí. Místo odchyty bylo dlouho a pečlivě vybíráno. Z mnoha důvodů (jako např. častější pobyt medvěda, utajení, příjezdu) byl vybrán pozemek s úly v údolí Hrubé Brodské v katastru obce Nový Hrozenkov. Samotného odchyty se pak zúčastnilo několik jednotlivců, kteří dohromady vytvořili výborný tým. Bylo nutné odolávat nepříznivému počasí a přitom trpělivě vyhodnocovat všechny nové události, neúspěšné pokusy o odchyt a navrhopvat další postupy. Akci organizačně zajišťovala Správa CHKO Beskydy. Zkušenosti Ludvíka Kunce z ostravské zoologické zahrady, RNDr. Petra Koubka a Ing. Jaroslava Červeného z Ústavu biologie obratlovců AV ČR byla doplněna elánem členů ZO ČSOP 76/01, 76/06 a 76/08. Výbornou spolupráci jsme navázali s obvodním oddělením policie Karolinka, s Lesy ČR i místním obyvatelstvem. Bylo nevyhnutelné pracovat se zkaženým masem, s usmrcenými zvířaty, se živou návnadou či v dešti. Během akce jsem najezdil přes 3500 km a strávil s ostatními spolupracovníky dny a hodiny v terénu. Naše snaha byla úspěšná a 4.srpna, ve večerních hodinách, se medvěd do klece chytil.

Každý případ, kdy došlo ke škodám, byl podrobně vyhodnocován, prováděla se fotodokumentace, videozáznamy. Odlévaly jsme stopy, sbíraly chlupy, vzorky trusu a vyhodnocovaly další pobytové znaky. Všude se objevovala „třináctka“ - podle šířky přední stopy, která činila 13 cm. Museli jsme si dokazovat, že se jedná o stejného medvěda, protože v této době se na území CHKO Beskydy vyskytovali další medvědi. Po odchytu bylo zjištěno, že medvěd vážil přes 130 kg a že se jedná o samce.

Postupně, od prvních případů až po ty poslední, jsme zjišťovali, že si stále s větší razancí a sebevědomím chodí pro potravu. Za 71 dnů pobytu na našem území stačil zabít jedno tele, připravit majitele o 27 ovcí, 239 králíků, 34 slepic, kuřat a krůt a zničit nejméně 9 včelstev. O náhradu škod požádalo 34 lidí a vyplacená částka se vyšplhala na cca 200 tisíc korun. Do toho se nepočítaly škody na oplocení nebo chlévech. Z uvedených čísel a z jeho chování je zřejmé, že se jednalo o medvěda, který stále častěji vyhledával lidská obydlí a jenž ztratil schopnost žít se přirozeným způsobem. Jak se později ukázalo, byl s největší pravděpodobností vychováván v zajetí, odkud byl vypuštěn nebo utekl.

Potěšilo mne, že se našel zoopark, kam mohl být medvěd po odchytu přemístěn, ovšem bohužel nedbalostí pracovníků zde přišel o život.

Jsme přesvědčeni, že odchyt byl nezbytně nutný. Nejenom proto, že dělal velké škody a zabíjel mnoho zvířat aniž by je konzumoval, ale i proto, že stále častěji vyhledával lidská obydlí a nebylo možné vyloučit bezprostřední kontakt s člověkem a obavu z napadení. Akci bylo nutné provést rovněž pro zachování zdravé populace medvědů. Nemohli jsme dopustit, aby medvěd s popsáním způsobem života učil jiné stejnému chování.

Závěrem chci říci, že nás mrzí, když slyšíme názory, že ..."na Moravu přijde jeden medvěd a ještě toho uštvou k smrti". Chtěl jsem tímto mým příspěvkem poukázat na výjimečné chování tohoto medvěda i snahu dát mu šanci na život. V Beskydech, jako nejzápadnější části Karpat, mají medvědi asi 800 km² lesů. Jestli se zde vytvoří stálá populace ukáže budoucnost. Bude se odvíjet od populace medvědů na Slovensku.